

SELEKTIV MUTISM

Information till övrig personal i förskola/skola

Selektiv mutism (SM) är ett ångestrelaterat tillstånd som innebär att en individ trots åldersadekvat språk- och talförmåga har oförmåga att använda talat språk i vissa situationer men talar obehindrat i andra.

Oförmågan att prata beror på en stark känsla av obehag som gör att barnet/eleven inte förmår att prata trots att det egentligen vill. Det innebär att barnet/eleven ofta har ett fungerande språk och kommunikation i hemmet tillsammans med familjemedlemmar, men inte klarar av att prata i skolan eller i andra sociala situationer. Eftersom barnet/eleven vanligtvis pratar obehindrat i hemmiljön kan föräldrar och personal ha olika bild av barnets fungerande.

I början är det lätt att pedagoger tänker att det enbart handlar om blyghet. Håller problemen i sig i någon månad, utan framsteg, kan det vara SM. Då är det viktigt att som personal signalera detta till barnets/elevens föräldrar som får ta ställning till om de ska kontakta vårderna.

Vanligt förekommande är också att skolpersonal ser svårigheter inom autismspektrat, då beteenden och symptom för de båda tillstånden i skolmiljön kan te sig snarlika. Det kan tex handla om att barnet inte skapar ögonkontakt, har lite eller ingen ansiktsmimik, fruset kroppsspråk, verkar ha svårt att välja och inte tar initiativ.

Barn med SM kan också upplevas ha höga krav på sig själva, och de är många gånger rädda för att något de gjort inte ska vara tillräckligt eller att det de gör ska vara fel, inte för att de alltid måste göra rätt, utan för att följden av att göra fel dels kan innebära att någon ställer frågor om det, och dels att de löper risk att bli dömda och inte kan försvara sig eller förklara.

I förskola/skola behöver barnet/eleven: (benämns som barnet fortsättningsvis)

- känna sig trygg med personal, andra barn och i miljön
- att pedagoger är extra uppmärksamma och inkännande för att skapa en trygg lärmiljö
- slippa känna ångslan för att tala, för vid selektiv mutism är man känslig för krav, kritik och tillsägelser, därav kan det vara extra viktigt att tänka på sitt tonläge och samtalsklimatet i gruppen
- hjälpa barnet att ha kontroll över sin situation. När det inte känner sig tryggt och inte upplever sig ha kontroll kommer energin gå till att försöka förutse vad som kan hända, och i hen fall hen vet eller tror att någon situation kommer innebära oönskad uppmärksamhet, börjar hen oroa sig för ångesten som hen kommer få i den tänkta situationen.
- en tydlig struktur där det är förutsägbart vad som ska hända och vad som förväntas av eleven ökar ofta känslan av trygghet
- att rektor ser till att all personal, inklusive skolmåltidspersonal, vaktmästare med mera får information om och känner till dessa barns svårigheter att prata och därmed anpassa sitt bemötande
- att man utser vem som ska berätta för barnet att all personal har fått den informationen. Det minskar ångesten. Det är också viktigt att inte pressa på eftersom det kan försvåra för barnet och få motsatt effekt
- att omgivningen visar att de tror på att eleven så småningom kommer att prata
- att man inte kräver verbala svar, ställ gärna frågor så barnet kan svara genom att nicka, skaka på huvudet, peka
- att man inte kräver ögonkontakt
- att man inte utsätter barnet för att stå i centrum om det upplevs obehagligt
- att använda ett tonläge som inte upplevs hotfullt, även om det är riktat till andra barn runt i kring
- att man observerar hur barnet har det i de fria situationerna på raster och fritids, så barnet inte blir utsatt

Fråga personalen närmast barnet om du är osäker på hur du ska bemöta barnet.

.....

Läs mer:

<https://www.spsm.se/funktionsnedsattningar/selektiv-mutism/>

<https://talaomtystnad.se/>